

Hendrik-Ido-Ambacht

Quicksan Ecologie

Waterlandgoed De Noorden

Auteur

I. Dekker MSc.
Rho adviseurs voor leefruimte

datum:

11-09-2017

status:

definitief

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1. Aanleiding	3
1.2. Huidige situatie	3
1.3. Toekomstige situatie	6
2. Normstelling en beleid	8
2.1. Gebiedsbescherming	8
2.2. Soortenbescherming	9
3. Toetsing	10
3.1. Gebiedsbescherming	10
3.2. Soortenbescherming	13

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Aanleiding voor het ecologieonderzoek is het voornemen om een (water)landgoed te realiseren tussen de Achterambachtseweg en de Waal aan de noordwestzijde van Hendrik-Ido-Ambacht. Hiervoor dient een bestemmingsplan te worden opgesteld.

In dit onderzoek is de bestaande situatie vanuit ecologisch oogpunt beschreven en is vermeld welke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Vervolgens is aangegeven waaraan deze ontwikkelingen –wat ecologie betreft– moeten worden getoetst. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen het toetsingskader dat door wettelijke regelingen wordt bepaald en het toetsingskader dat wordt gevormd door het beleid van Rijk, provincie en gemeente.

1.2. Huidige situatie

Het plangebied maakt deel uit van de Zwijndrechtse Waard, in de zuidoostelijke hoek van het eiland IJsselmonde ten noordwesten van Hendrik-Ido-Ambacht. Het terrein ligt aan een binnenbocht van de Waal, aan de noordzijde van de Achterambachtseweg. In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven en in figuur 1.2 foto's van de huidige situatie.

Figuur1. 1 Globale ligging plangebied (rood omkaderd)

Locatie Noorde 2 (foto vanuit noorden genomen)

Locatie Noorde 1

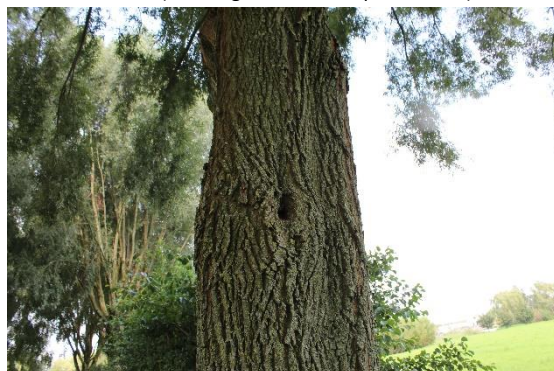
Te kappen knotwilgen ter hoogte van Noorde 1

Locatie Noorde 8 (in huidige situatie een paardenbak)

Geschikte gaten en kieren voor vleermuizen in bomen langs de noordoostelijke weg in Engelse landschapstuin (deze blijven behouden en worden niet beïnvloed door de werkzaamheden)

Te verwijderen struweel aan de noordzijde van het grasland langs de Waal

Te verwijderen bomenrij langs Noorde 4 en 6

Grasland waarop kavels Noorde 3, 4, 5 en 6 worden gerealiseerd

Figuur 1.2 Plangebied huidige situatie

1.3. Toekomstige situatie

Het plan van waterlandgoed De Noorden bestaat uit de realisatie van een landgoed met een omvang van ruim 5 hectare (zie figuur 1.3). In totaal kunnen maximaal zeven woningen worden gebouwd met een gezamenlijk grondoppervlak van de hoofdgebouwen van maximaal 1.925 m². Eén bouwrecht is gebaseerd op de woning Achterambachtseweg 47B die is gesloopt ten behoeve van de ontsluiting van het landgoed. Aangezien deze woning al is gerealiseerd wordt hier verder niet op in gegaan in de toetsing. In totaal kunnen er nog zes woningen worden gerealiseerd.

De Engelse landschapstuin in het westelijke deel van het plangebied blijft grotendeels in zijn huidige vorm behouden en biedt ruimte aan maximaal drie woningen (Noorde 1, Noorde 2 en Noorde 8). Noorde 8 is opgenomen als alternatieve locatie in plaats van de realisering van een woning op Noorde 2, 3, 4, 5, 6 of 7. De inrichting van het oostelijke deel van het plangebied (grasland tussen de landschapstuin en villawijk Het Jaagpad) is gebaseerd op de oude strokenverkaveling. Twee relatief lange stroken worden ieder opgedeeld in twee kavels variërend in grootte tussen de 3.000 m² en 4.000 m². Elk kavel biedt ruimte aan een schuurwoning (Noorde 3 - 6). Ter plaatse van de voormalige aardappelschuur is een laatste woning beoogd (Noorde 7).

Water speelt een belangrijke rol bij de inrichting van het landgoed. Vrijwel alle kavels worden aan vier zijden omringd door watergangen. De bestaande brede watergang aan de oostzijde van het plangebied biedt ruimte voor verkeer op het water richting de Waal. Langs de Waaloever bevindt zich een voor wandelaars toegankelijk deel van het landgoed. In dit deel vindt natuurontwikkeling plaats en worden enkele wandelpaden aangelegd. Delen van het landgoed worden tussen zonsopgang en zonsondergang open gesteld voor wandelaars.

Ten behoeve van de ontwikkeling vinden de volgende werkzaamheden plaats die een effect kunnen hebben op de ecologische waarden van het gebied:

- Verwijderen van enkele bomen ter plaatse van kavels Noorde 1 en 2;
- Verwijderen bomenrij aan de rechterzijde van kavels Noorde 4 en 6;
- Realisatie van watergangen met natuurvriendelijke oevers;
- Bouwrijp maken van het plangebied;
- Bouwerkzaamheden;
- Aanplant van (bijvoorbeeld) elzenhagen langs de westzijde van Noorde 3 en 5 en de oostzijde van kavels Noorde 4 en 6;
- Aanplant bomen langs weerszijden nieuwe ontsluitingsweg;
- Inrichting natuur- en (extensief) recreatiegebied ten noorden van kavels Noorde 3 en 5.

Figuur 1.3 Inrichtingsplan Waterlandgoed De Noorden

2. Normstelling en beleid

8

Bij de voorbereiding van een ruimtelijk plan dient onderzocht te worden of de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) en het beleid van de provincie ten aanzien van de bescherming van dier- en plantensoorten en de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland de uitvoering van het plan niet in de weg staan. In elk geval moet aannemelijk zijn dat vergunning of ontheffing van de bij of krachtens deze wet geldende verbodsbepalingen kan worden verkregen voor de activiteiten die met dit bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt.

Met de Wnb zijn alle bepalingen met betrekking tot de bescherming van natuurgebieden en dier- en plantensoorten samengebracht in één wet. De Wnb implementeert diverse Europeesrechtelijke regelgeving, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Nederlandse wetgeving.

2.1. Gebiedsbescherming

De Wnb kent diverse soorten natuurgebieden, te weten:

- Natuurnetwerk Nederland (NNN);
- Natura-2000 gebieden.

2.1.1. Natura-2000 gebieden

De Minister van Economische Zaken (EZ) wijst gebieden aan die deel uitmaken van het Europese netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. Een dergelijk besluit bevat de instandhoudingsdoelstellingen voor de leefgebieden van vogelsoorten (Vogelrichtlijn) en de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuurlijke habitats en habitats van soorten (Habitatrichtlijn).

Een bestemmingsplan dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, kan uitsluitend vastgesteld worden indien uit een passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project, de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Indien deze zekerheid niet is verkregen, kan het plan worden vastgesteld, indien wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

- alternatieve oplossingen zijn niet voor handen;
- het plan is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
- de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk bewaard blijft.

De bescherming van deze gebieden heeft externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze gebieden plaatsvinden verstoring kunnen veroorzaken en moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats.

2.1.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden aangewezen in de provinciale verordening. Het NNN is in Zuid-Holland uitgewerkt in het Natuur Netwerk Zuid-Holland (NNZ). Voor dit soort gebieden geldt het 'nee, tenzij' principe, wat inhoudt dat binnen deze gebieden in beginsel geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogen plaatsvinden.

2.2. Soortenbescherming

In de Wnb wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- soorten die worden beschermd in de Vogelrichtlijn;
- soorten die worden beschermd in de Habitatrichtlijn; en
- de bescherming van overige soorten.

De Wnb bevat onder andere verbodsbepalingen ten aanzien van het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, eieren en rustplaatsen van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Gedeputeerde Staten (hierna: GS) kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen Provinciale Staten (hierna: PS) vrijstelling verlenen van dit verbod. De voorwaarden waaraan voldaan moet worden om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Vogelrichtlijn. Verder is het verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen of te verstoren. GS kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen PS vrijstelling verlenen van dit verbod. De gronden voor verlening van ontheffing of vrijstelling zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Habitatrichtlijn.

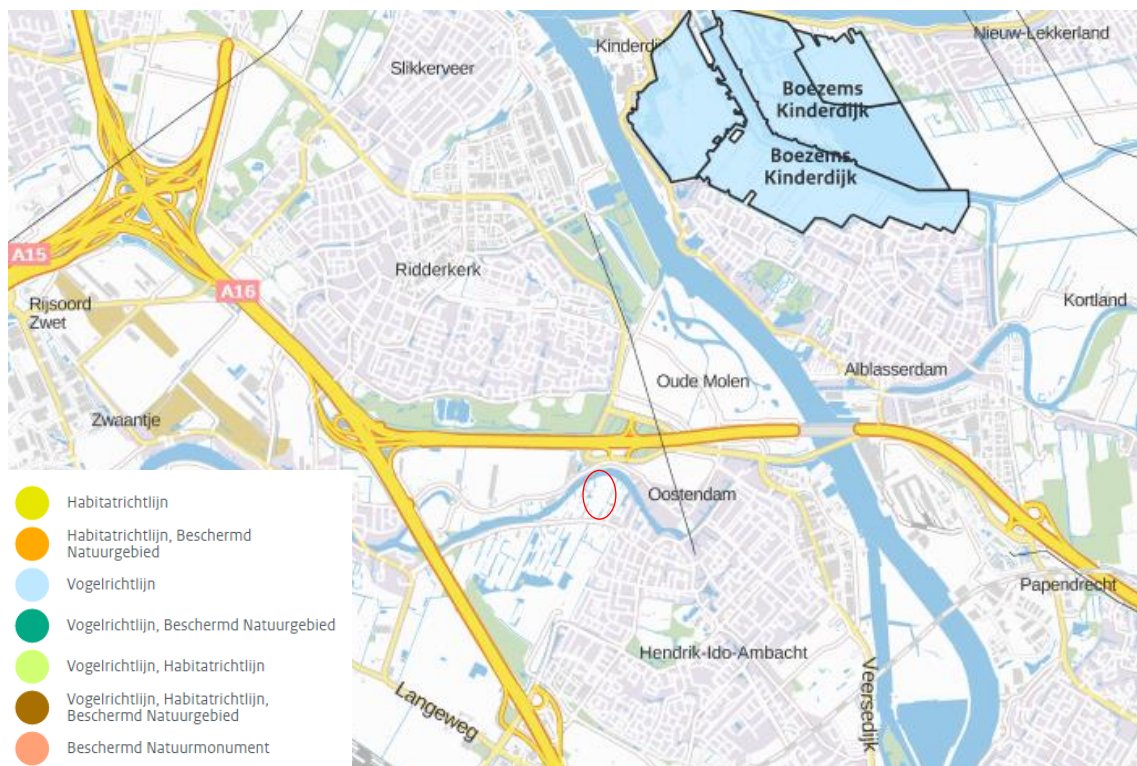
Ten slotte is een verbodsbepaling opgenomen voor overige soorten. Deze soorten zijn opgenomen in de bijlage onder de onderdelen A en B bij de Wnb. De provincie kan ontheffing verlenen van deze verboden. In de provincie Zuid-Holland geldt voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud een vrijstelling voor een groot deel van de “overig” beschermde soorten. Het betreft aarmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, hermelijn, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat. Voor de Europees beschermde soorten (Vogel- en Habitatrichtlijn) is er geen beleidsruimte en is de bescherming onveranderd.

3. Toetsing

3.1. Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het plangebied ligt op circa 2,5 kilometer van Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk (zie figuur 3.1). In tabel 3.1 zijn de instandhoudingsdoelen van het gebied weergegeven. Het plangebied ligt niet in of in directe nabijheid van Natura 2000-gebieden. Er zijn geen waarnemingen van kwalificerende soorten in het plangebied. De kwalificerende soorten purperreiger, snor, smient, krakeend en slobend zijn wel waargenomen in het waterrijke natuurgebied Sandelingen-Ambacht, ten zuidwesten van het plangebied.

Figuur 3.1 Globale ligging (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (bron: AERIUS)

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelen Boezems Kinderdijk
(bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase)

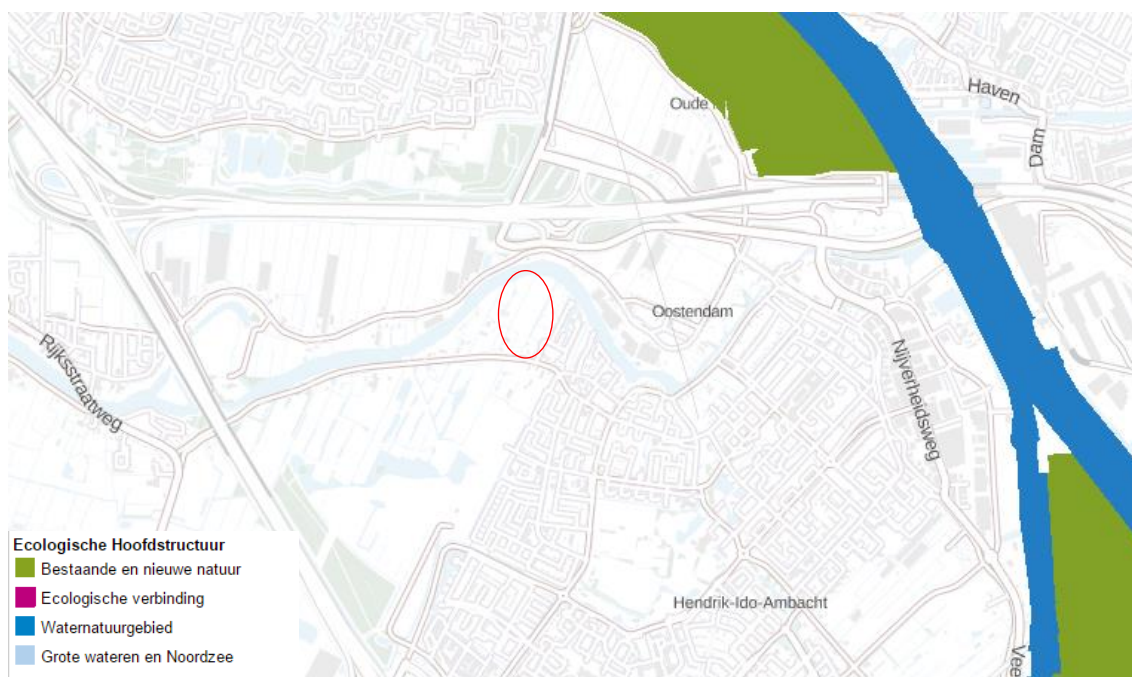
		SVI Lan- delijk	doelst. opp.vl.	doelst. kwal.	draagkracht aantal vogels	draagkracht aantal paren
Broedvogels						
A029	Purperreiger	--	=	=		75
A119	Porseleinhoen	--	=	=		1
A197	Zwarte Stern	--	>	>		40
A292	Snor	--	=	=		9
Niet-broedvogels						
A050	Smient	+	=	=	370	
A051	Krakeend	+	=	=	90	
A056	Slobeend	+	=	=	30	

* : prioritair habitatype of –soort

Legenda	
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
	Waargenomen in directe nabijheid van het plangebied in periode 2012-2017

Natuurnetwerk Zuid-Holland

Het plangebied maakt evenmin deel uit van Natuurnetwerk (zie figuur 3.2). Het dichtstbijzijnde natuurgebied van het Natuurnetwerk ligt bij Antoniapolder en Sophiapolder op ruim 1 kilometer afstand.

Figuur 3.2 Ligging ten opzichte van NNN-gebied

3.1.1. Effecten op beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in beschermde natuurgebieden. Directe effecten als areaalverlies en versnippering kunnen derhalve worden uitgesloten. Gezien de afstand kunnen ook effecten als verstoring en effecten op de waterhuishouding worden uitgesloten. Qua stikstofdepositie genereert het plan geen

problemen voor Natura 2000, het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk is niet gevoelig voor stikstofdepositie. De ontwikkeling heeft geen gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor de kwalificerende soorten uit de Natura 2000-gebieden of de natuurgebieden van het Natuurnetwerk. Door de waterrijke natuurvriendelijke inrichting van het plangebied en zeer ruime opzetting van de kavels kan het gebied aantrekkelijker worden voor de kwalificerende vogelsoorten.

3.2. Soortenbescherming

De huidige ecologische waarden zijn vastgesteld gedurende een veldbezoek (22 augustus 2017) en aan de hand van algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens (onder andere www.waarneming.nl (km hok 102,429)).

Vaatplanten

Het groen in het plangebied bestaat uit grasland aan de oostzijde en een Engelse landschapstuin aan de westzijde van het plangebied. Het grasland wordt gedomineerd door (zeer) algemene soorten. Er zijn geen (resten van) beschermde planten waargenomen tijdens het veldbezoek. Er zijn eveneens geen waarnemingen bekend en ook niet te verwachten van beschermde planten in en/of in de omgeving van het plangebied. De Engelse landschapstuin is gecultiveerd waardoor ook hier geen beschermde soorten zijn aangetroffen.

Vogels

In de Engelse landschapstuin kunnen algemene broedvogels broeden als merel, houtduif en zwartkop. In het water van de landschapstuin en rondom het grasland kunnen algemene soorten aanwezig zijn als wilde eend en meerkoet. Er zijn daarnaast waarnemingen bekend in de omgeving van het plangebied van eendensoorten als de krakeend, slobbeend, wintertaling, kuifeend, tafeleend en fuut. Het grasland kan van betekenis zijn als foerageergebied voor soorten als knobbelzwaan en grauwe gans maar ook als jachtgebied voor roofvogels als de buizerd. Er zijn waarnemingen bekend van de roofvogels buizerd, torenvalk, boomvalk, bruine kiekendief en sperwer.

Tijdens het veldbezoek zijn meerkoet, kauw en kokmeeuw waargenomen. Er zijn geen nesten vastgesteld die geschikt zouden kunnen zijn voor vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen zoals de buizerd of steenuil. De knotwilgen die worden verwijderd zijn aan de lage kant (knot op circa 1,5 meter) en bezitten geen geschikte inrottingsgaten/holen voor de steenuil.

Grond gebonden zoogdieren

Het plangebied biedt geschikt leefgebied aan algemeen beschermde soorten als bunzing, konijn, egel en haas. Strikter beschermde grondgebonden zoogdiersoorten kunnen op basis van het huidige biotoop worden uitgesloten, er zijn tevens geen waarnemingen bekend van overige zoogdiersoorten.

Vleermuizen

Het plangebied, voornamelijk de Engelse landschapstuin, kan fungeren als foerageergebied voor vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De Waal biedt biotoop voor de watervleermuis. De bomen die worden verwijderd ter plaatse van kavels 1 en 2 betreffen knotwilgen. De knotwilgen zijn erg laag (1,5 meter) om te kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen en bieden geen geschikte inrottingsgaten of kieren. De wilgen vormen geen lijnvormig landschapselement dat kan dienen als vliegroute. De bomenrij langs de oostkant van de kavels 4 en 6 bestaat uit jonge bomen en sluit niet aan op lijnvormige landschapselementen in de omgeving, de aanwezigheid van een vliegroute kan dan ook worden uitgesloten. Er zijn waarnemingen bekend van gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis.

In de toekomstige situatie wordt langs de oostkant van kavels 3 en 5 en aan de westzijde van kavels 4 en 6 een haag aangeplant bestaande uit bijvoorbeeld elzen en langs de nieuwe ontsluitende weg komen aan weerszijden bomen te staan. De hagen langs de kavels en de bomen vormen lijnvormige landschapselementen en kunnen fungeren als vliegroute in de toekomst. In combinatie met de opgaande

beplanting langs de kavels en de nieuwe watergangen vormen de nieuwe watergangen met natuurvriendelijke overs nieuw foerageergebied voor vleermuizen.

Amfibieën

Algemeen voorkomende amfibieën zoals bruine kikker, kleine watersalamander, middelste groene/bastaardkikker en gewone pad zullen naar alle waarschijnlijkheid gebruik maken van het plangebied en omliggende terrein. Er zijn waarnemingen bekend van de gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker. De watergangen in het plangebied zijn veelal dichtgegroeid of hebben een steil talud waardoor het weinig geschikt is als voortplantingsplaats. Het plangebied is beoordeeld als niet geschikt als leefgebied voor strikt beschermde soorten. In de omgeving van het plangebied zijn tevens geen waarnemingen bekend van matig tot strikt beschermde soorten.

Vissen

In het plangebied bevinden zich verschillende typen wateren waaronder sloten en vijvers. De wateren bieden leefgebied aan soorten als rietvoorn, blankvoorn, snoek, driedoornige- en tiendoornigestekelbaars. Deze soorten zijn niet beschermd. Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten als de grote modderkruiper.

Overige soorten

Op basis van verspreidingsgegevens en/of het ontbreken aan geschikte biotopen in of in de omgeving van het plangebied, kunnen overige beschermde soorten waaronder reptielen en ongewervelden worden uitgesloten.

3.2.1. Overzicht soorten en beschermingsregime

In tabel 2 staat aangegeven welke beschermde soorten er binnen het plangebied naar verwachting aanwezig zijn en onder welk beschermingsregime deze vallen.

Tabel 3.2: Naar verwachting aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en het beschermingsregime

Wet Natuurbescherming			Nader onderzoek nodig bij ruimtelijke ontwikkelingen
Vogelrichtlijn	Alle inheemse broedvogels	o.a. buizerd en sperwer	nee, werken buiten broedseizoen
	Lijst vogels jaarrond beschermde nesten		nee
Habitatrichtlijn bijlage IV		gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis (foerageergebied)	nee
Nationaal beschermde soorten	Vrijstellingsregeling provincie Zuid-Holland	bruine kikker, kleine watersalamander, middelste groene/bastaardkikker, gewone pad, meerkikker, bunzing, konijn, egel en haas	nee

3.2.2. Effecten op beschermde soorten

Het bestemmingsplan is het besluit dat ingrepen mogelijk maakt en een aantasting van beschermde dier- of plantensoorten kan betekenen. Uiterlijk bij het nemen van een besluit dat ruimtelijke veranderingen mogelijk maakt, zal daarom zekerheid moeten zijn verkregen dat overtredingen van de Wnb niet optreden. Het plan voorziet in de realisatie van woningen en kan leiden tot effecten op soorten. Door de volgende maatregelen in acht te nemen, wordt overtreding van de Wnb voorkomen.

- Er is geen ontheffing nodig voor de benoemde soorten van de lijst Nationaal beschermde soorten omdat in provincie Zuid-Holland hiervoor een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht. Dat betekent dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.
- Bij aanvang en tijdens werkzaamheden dient er rekening te worden gehouden met broedende vogels. Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vogels wordt voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of wanneer er geen broedgeval aanwezig is. De meeste vogels broeden tussen 15 maart en 15 juli (bron: website vogelbescherming).
- De Engelse landschapstuinen en de watergangen kunnen fungeren als foerageergebied voor vleermuizen. Uitstraling van licht dient te worden voorkomen gedurende de bouwfase. Aangezien de woningen op geruime afstand van de watergangen zijn beoogd en de uitstraling van eventueel benodigde straatverlichting wordt voorkomen door gebruik te maken van aangepaste armaturen, is na de realisatie ook geen sprake van verstoring door licht. Negatieve effecten op vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

Gezien de bovenstaande conclusies staat de de Wet natuurbescherming en het beleid van de provincie de uitvoering van het plan niet in de weg. De ontwikkeling kan door de natuurvriendelijke inrichting en ruime opzetting een bijdrage leveren aan de biodiversiteit van het gebied. Van belang is dat ter plaatse van het natuur- en recreatiegebied extensief beheer wordt toegepast zodat de vegetatie het pionierstadium kan ontgroeien. De realisatie van natuurvriendelijke oevers draagt bij aan de waterkwaliteit en vormen beschut leefgebied voor kleine zoogdieren, amfibieën, vissen, insecten en foerageergebied voor vleermuizen en vogelsoorten. Vogelsoorten kunnen daarnaast een broedplaats vinden in de rietkraag. Het onderhoud van de natuurvriendelijke oevers dient te worden uitgevoerd in september/oktober om de flora en fauna zoveel mogelijk te ontzien. Door in lage frequentie en gefaseerd maaibeheer toe te passen blijven ook na een maaibeurt voldoende foerageer- en schuilmogelijkheden beschikbaar.